

TÁJHÁZ NÉPRAJZI KIÁLLÍTÁS

Ismertető

A Tájház 1982 óta áll a látogatók rendelkezésére, amely Karád, Attila u. 4. sz. alatt található.

Az épület a 19. században épült, vert falas (tömés), „lopott tornácos” ház. Három helyisége van. Az első szoba az úgynevezett „tisztaszoba”, amelyet a helyi szokások szerint rendeztek be. (19. sz vége- 20. sz. eleje). Helyi sajátosságnak számít a festett láda, esztergált lécvázaz gyékényfonatú karos székek (búsuló vagy zsölleszék). Egyes tárgyaknál már a díszítő jellegű használat is megfigyelhető.

Az ismertető táblák segítik megismerni Karád múltját, építészeti emlékeit. A füstös vagy nyitott kéményes konyha használati eszközei jól szemléltetik az akkori emberek életét. A cserépedények a karádi fazekasok kezemunkái. A harmadik helyiség kiállító teremként működik.

Kanyar József: Harminc nemzedék vallomása Somogyról című könyvében a következőket írta:

„A karádiak három kincse”

„A falu kincseiből az elsőt: népdalai képezték, melyekből a legnagyobb magyar énekes reformátor: Kodály Zoltán emelte világhírré a „Karádi nótákat”. A második kincs Horváth János és a „bokkrétások” táncos lábaiban maradtak az utókorra, a világhíres Karádi táncok ritmusaiából. A tiszta forrás harmadik kincse Karád népművészetének és népi hímzésének a szépsége volt, amely Tautner Ilonának, a falu hímzőmesterének alapozó munkássága és a nagynénje örökségével jól sáfárkodó L. Hótyay Blanka jóvoltából került a kezünkbe és maradt a faluban.”

A karádi fehér hímzés jellemzői:

Kezdetben kender-később úgynevezett felesvászonn anyagra készültek.

A mintákat rendszerint előre kirajzolták.

A motívumok a vászonhímzés alapelemeinek- lyuk-és lapos hímzés, szalagöltés, darázsolás, slingelés, száröltés kombinációjából alakulnak ki. Az öltés technika s az alapmotívum sok rokonságot mutat a környező vidék (Kaposmente) hímzésanyagával. A mintaelemek összeállítása azonban Karádon sajátosan gazdagabb.

Gyakoribb minták: korszós, kerekés, pacalos, szilvamagos, szedres, tölgyfaleveles, rózsás, tulipános, nyolcas szőlős, kígyós szőlős

A fehérhímzést a 19. században a női és a férfingekre, pendelyre, vállkendőkre, jegykendőkre alkalmazták. A legszebb motívumokat a férfingek elején (burításán) figyelhetjük meg. A férfingek (lénzőjére) kézelőre néha piros keresztszemes hímzést készítettek.

Ezeket az ingeket a lányok varrták jegyajándékként a vőlegényüknek. Belehímezték a szívüket, lelküket. szépségét a hímző ügyessége, ízlése határozta meg.

A kiállításon látható ingek jó példák arra, hogy ugyanaz a motívum a készítőől függően más és más. Ezeket a mintákat Tautner Ilona irányításával kezdték összegyűjteni a 20. század elején a férfingekről. Majd a motívumokat felnagyították és főleg terítőkre, és párnákra alkalmazták. Így adtak kenyérkereseti lehetőséget az asszonyoknak. A legszebb, ha fehérrel varrják a vászonra a motívumokat. Ma már más színeket is használnak (például piros, óarany, zöld), de mindig egy színben készül.

A kiállítás a férfi és a női népviseletet is bemutatja

Ez férfiaknál a kalap, a kézzel varrt hímzett ing és a vászongatya.

A nőknél, ha asszony volt, fején kánya, haját karádiasan kifonták, dudos ujjú ing, alsószoknya, kötény és gombos kapca látható.

A tárlat ízelítőt ad Karád különleges hímzéséből. A fehérén hímzett férfingektől a terítőig. Szépségét egyszerűsége, motívumkincsének gazdagsága adja.

Érdemes megnézni a sok gonddal, szeretettel, aprólékos munkával készült darabokat.

Várjuk a látogatókat- április 1-től október 31-ig- igény szerint bármikor megtekinthető.

Karád, 2005. 01. 27.

Irisznel Pórsz Gábor